

Slovo k povzbuzení na čtvrtek 26. listopadu 2020, čtvrtek 34. týdne v mezidobí
Biblická čtení: Zj 18,1-2.21-23; 19,1-3.9a; Ž 1000; Lk 21,20-28

Milé sestry, milí bratři,

způsob „výběru“ dnešního prvního čtení z knihy Zjevení je opět příkladem, jak se Boží slovo asi číst nemá. Už jeho biblické „souřadnice“ (pomocí čísla kapitoly a veršů) ukazují, jak se přeskakují verše, vynechávají se části vět a tím pádem i formulací a obrazů v nich obsažených, text se postupně skládá. Přičemž tento výběr se bohužel nezdá být biblistický ve smyslu, že by přeskakování a vynechávání měla své odůvodnění v textu samotném, ale zdá se být spíše cíleně tematický. Zdá se totiž, že za ním bude spíše snaha se vyhnout tomu, co lidské uši nechtějí slyšet, nepříjemným pasážím a obrazům, nebo co je jen hůře pochopitelné. Jenže to je škoda, a to v obojím případě.

Tedy první doporučení k dnešnímu úryvku by mohlo znít: Přečíst si – třeba doma – text osmnácté a začátku devatenácté kapitoly Zjevení celý, neochuzený, nevykastovaný, nezbařený vynechávkami své plné plodnosti.

Nyní však ke čtení samotnému. Rozevívá před námi pád Babylónu. Je to vlastně pokračování toho, co Jan viděl už dříve a popsal v předešlé kapitole jako soud nad nevěstkou babylónskou. Babylón bylo slavné a velevýznamné starověké město, na území dnešního Iráku, hlavní město říše, doba jeho rozkvětu trvala téměř tisíc sedm set let (až do roku 140 před Kristem). Babylón se stal velmi častým tématem celé Apokalypsy, a to jako prototyp a symbol moci, neřesti, pohanství, požitkářství, bezuzdnosti a zvrácenosti a také jako symbol pronásledovatele Božích spravedlivých, křesťanů.

Mnohé z těchto charakteristik naznačuje už samo jméno. Jeho řecké znění *Babylón* je odvozeno od *Bábillim*, což akkadsky znamená „Brána bohů“, velmi sebejisté jméno. Hebrejské *Bábel* znamená „zmatek“, což zase navazuje na zmatení jazyků při stavbě pyšné babylónské věže v knize Genesis. Starověký Babylón se navíc stal přemožitelem Izraele, ničitelem Jeruzaléma, znesvětitelem chrámu a především místem vyhnanství Židů v první polovině 6. století před Kristem.

V knize Zjevení se Babylón stává ztělesněním oné šelmy vystupující z podsvětí a velké nevěstky, je ztělesněním jejich moci, jejich vlády. Ostatně vynechaný 3. verš 18. kapitoly Janova vidění vysvětluje, jak velkou moc Babylón ve světě dosáhl a proč padl a proč také padli mnozí s ním. Navazuje na slova «Padl, padl ten veliký Babylón! Změnil se... v brloh kdejakého nečistého a odporného ptáka» (ta v dnešním úryvku byla) a zní: «Neboť vínem Božího hněvu pro smilství té nevěstky byly opojeny všechny národy, králové světa s ní smilnili a bohatí kupci země bohatli z její rozmařilosti a přepychu». Jak příznačné a jak také příznačné, že naše uši tato slova, tuto charakteristiku Babylónu nechtějí slyšet...

Pro první čtenáře Apokalypsy – v rámci historizujícího výkladu – byl Babylónem bezpochyby především pohanský a prostopášný Řím pronásledující křesťany, Řím jsoucí Sodomou i Egyptem zároveň. Podobně Babylónem může být ovšem jakákoli podobná zlá mocnost, nejen státní, nýbrž i kulturní či ekonomická, nejen místní ale třeba globální. Prostě jakákoli moc různými způsoby nutící ke zlu, zvrácenosti, rozmařilosti a přepychu, moc pošlapávající dobro a spravedlnost, zneužívající svou moc, moc utiskující bezbranné a likvidující oponenty, moc pronásledující křesťany pro jejich víru, zaměňující dobro za zlo. Proto, jak bychom četli o Babylónu v dalších vynechaných verších, «jeho hříchy se navršily až k nebi».

Babylón je tak – v rámci propojení alegorického a historizujícího výkladu – prototypem pro jakoukoli takovou vpravdě ďábelskou moc. Zvlášť takovou, ve které lidé sami sebe zbožšťí, chtějí si jen bezuzdně užívat na úkor druhých, žít v přepychu bez ohledu na ostatní, chtějí postavit věž své moci až do nebe a jsou schopni pro to udělat cokoli, i za cenu zmatení jazyků a rozdělení lidí. Přičemž takový nějaký Babylón může mít mnoho podob, může vzniknout

kdekoli a i kdykoli, dokonce i uvnitř samotné církve, uvnitř našich rodin, uvnitř našich vztahů i nakonec i v nás samotných...

Největší zákeřnost jakékoli takové babylónské moci spočívá v tom, že má sílu zasáhnout srdce člověka, zabydlet se v něm, skutečně a doslova ho svést, odvést od Krista a dobra, od druhých lidí. Má moc zasáhnout a obsadit i takové srdce, které bylo dříve plné přátelství s Pánem Ježíšem, které dříve bylo plné dobra.

Tragédie takového srdce je velmi trefně popsána v jedné starokřesťanské homilii připisované svatému Makariovi (světci, poustevníkovi 4. století): «A jako je dům bez pána zahalen tmou, hanbou a potupou a je v něm plno špíny a nečistoty, tak se i duše, kterou opustil její Pán, i když se v ní předtím radoval se zástupem andělů, naplní tmou hříchu, hanbou vášní a veškerou nešlechetností... Běda duši, nemá-li Krista, který by ji pilně obdělával, aby mohla přinášet dobré ovoce Ducha! Neboť zpusťne, zaroste trním a hlozím, nepřinese plody a nakonec bude vypálena. Běda duši, nepřebývá-li v ní její Pán, Kristus! Neboť zpusťne, naplní ji zápach vášní a stane se příbytkem zla».

Babylón v Janově vidění nakonec skutečně padne. Tak padne i každý další Babylón. Žádná z pozemských mocností není věčná, podobně jako historický Babylón byl zničen (v době vzniku Apokalypsy již více než dvě stě let v rozvalinách), podobně byl následně zničen pohanský Řím (definitivně koncem 5. století), podobně jako byla či bude zničena každá podobná pozemská mocnost.

Podobně ani žádná jiná zlá moc, vláda hříchu nemůže obstát, i ta padne a její pád bude strašný, přinejmenším na posledním soudu. Běda tak člověku, který nechal zbabylónštět své srdce a z něj svůj život a v tomto setrval.

Co nám to vše říká?

Jednak nás Janovo vidění chce, jako celá Apokalypsa, určitě opět povzbudit. Především ve smyslu, že žádné zlo, narozdíl od Boha a dobra, není věčné. Každý Babylón, i kdyby byl sebemocnější a sebou si byl sebou sebejistější, bude nakonec zničen.

Ale slyšme v dnešním čtení i varování, že není přeci až tak jisté, že my sami jsme s jistotou na straně protibabylónské, že jsme se jím opravdu a nijak nenechali svést. Vždyť si stačí přechýst i jen některé charakteristiky Babylónu a zazpytovat svědomí... Ostatně i katolická dogmatika učí, že nikdo si nemůže být zcela jist svou vlastní spásou.

Dnešní úryvek ale i v tomto případě ukazuje cestu, dává naději: Babylón byl zničen tím, že byl podobně jako kámen vržen do moře. To není jen Jeremiášem předpovězený osud Babylónu, dokonce ani jen Kristem stvrzený osud těch, co svedou jednoho z maličkých, ale můžeme v tom číst i poukaz na přechod Izraelitů Rudým mořem, ve kterém našel svůj konec farao se svým vojskem, taktéž protibožský Egypt.

Přechod Rudým mořem je ale předobrazem Kristových velikonoc, našeho křtu a tím pádem i svátostí smíření. Ve vodách křtu je utopen ďábel a jeho vláda, ve svátostném rozhrěšení se toto obnovuje.

Pokud jsme si tedy sebekriticky soudně přiznali, že v našem srdci a životě se skutečně objevil anebo stále vládne nějaký Babylón – a Bohu díky, pokud si to aspoň uvědomujeme, pak dnešní čtení nám mimo mnoha dalšího ukazuje způsob, jak může být Babylón v nás Kristem zničen, postupně ničen, a tak aspoň postupně oslabován: Křtem a jeho obnovu, svatou zpovědí. A samozřejmě mořem, slzami naší skutečné lítosti...

Kéž by nás tedy dnešní Boží slovo opět nejprve utěšilo, že žádné zlo, které je nám působeno, které nás obklopuje, žádný Babylón nás pronásledující není věčný. Kéž by nám dnešní čtení zároveň otevřelo oči, že ale i my jsme možná v lecčem součástí nějakého Babylónu, že my můžeme být Babylónem druhým lidem, že krom vnějšího Babylónu existuje i ten vnitřní, v našem srdci. Kéž bychom pak zatoužili, aby byl i tento Babylón Kristem ničen, hozen do moře, odpuštěn, svátostí smíření a lítostí.